

[Aksel Møller.]

Der påhviler efter mit partis opfattelse nationalbanken et selvstændigt ansvar. Jeg bestrider ikke, at staten og nationalbanken må arbejde hånd i hånd, men nationalbanken må have en selvstændig vilje i dette samarbejde, og bankens ledelse må have en mulighed for, en adgang til at tale Roma midt imod. Loven om Danmarks Nationalbank af 1936 pålægger banken som landets centralbank den opgave at opretholde et sikkert pengevæsen. Denne opgave har banken stadig, og dette ansvar har dens ledelse. Vareforsyningslovens bestemmelse om, at banken er forpligtet til, så længe den ikke indløser sine sedler med guld, at handle i overensstemmelse med den kgl. bankkommissær med hensyn til bankens handel med valuta, fritager ikke dens ledelse for ansvaret for pengevæsenet, og jeg håber, at den højtærede handelsminister som kgl. bankkommissær er ganske enig med mig heri.

Hvis man genkalder sig de brydninger, der stod i den høje rigsdag, dengang loven om Danmarks Nationalbank blev til, da man altså foretog overgangen fra den private bank til statsbanken, eller i alt fald til en selvejende institution afhængig i vid udstrækning af staten, så vil man se, at det, der fra den daværende oppositions side i særlig grad blev lagt vægt på, var dette selvstændige ansvar for banken, denne selvstændige forpligtigelse og opgave til at sikre landets pengevæsen, og vi vil ikke stiltiende medvirke til eller acceptere en udvikling, der tager dette selvstændige ansvar fra nationalbanken, for i samme øjeblik har vi accepteret alt det, som vi i årene op til 1936 kæmpede for at forhindre. Det viser sig gang på gang i den senere tid, at nationalbanken må bøje sig for direktiver fra regeringskontorerne på Slotsholmen, og at nationalbankens præmisser i de skrivelser, vi har haft lejlighed til at se, går imod regeringens synspunkter, selvom konklusionen i disse skrivelser altid er regeringen velbehagelig. Jeg er overbevist om, at nationalbankens beretning om året 1949 skal forstås som en advarsel imod, at der skabes for høj en likviditet i bankerne. Læg mærke til, at beretningen henleder opmærksomheden på, at de tre private hovedbanker den 24. februar i år nægtede at modtage nye indskud fra sparekasser til forrentning på 6 måneders opsigelse og nedsatte renten af nye indskud fra sparekasser på 3 måneders opsigelse fra 2½ til 2 pct. Og læg mærke til, at beretningen ligeledes peger på, at

adgangen til, at nationalbanken genbelåner byggelån, praktisk talt er ubenyttet, og at redisconteringen af veksler i nationalbanken ved udgangen af 1949 kun androg 1,2 mill. kr. I alt dette læser jeg beviserne for en overlikviditet i samfundet og en advarsel fra landets centralbank til den højtærede regering.

Det ville efter min mening være helt urimeligt, om man lukkede øjnene for, hvad denne overlikviditet betyder, og hvad den kan føre med sig. I 1949 er der efter nationalbankens beretning sket en forøgelse af likviditeten på 473 mill. kr. netto. Det er min opfattelse, at denne udvikling er i færd med at fortsætte. Der finder en tydelig bevægelse sted i befolkningen; efter at de første behov til dækning af hjemmets savn er overstået, søger pengene nu i en anden retning i forbruget. Vi står vel kun ved begyndelsen af denne udvikling, men at den vil kunne få inflatoriske følger, vil den højtærede handelsminister utvivlsomt komme til at opleve — selvom det måske ikke sker som handelsminister.

Efter nationalbudgettet ventes der i 1950 udbetalinger på statsgælden på 450 mill. kr. I byggelån venter man anvendt 300 mill. kr., og de samlede udbetalinger fra statskassen til borgerne vil derfor ifølge nationalbudgettet overstige de samlede indbetalinger med 650 mill. kr.

Hvis man ikke træffer foranstaltninger overfor underskuddet på betalingsbalancen, vil dette beløb — deri har den højtærede regering ret — blive opvejet af den pengeopsugning, som finder sted igennem netto-salg af valuta i nationalbanken, og så kan man altså glad og fro trøste sig med, at så er der balance i likviditeten.

Men se, her er det, at vi efter min og mit partis opfattelse står overfor et af regeringens største fejlgreb. I det øjeblik et underskud på betalingsbalancen ikke får lov til at føre til en nedgang i samfundets likviditet, vil restriktioner og rationeringer, forbrugsafgifter og andre viderværdigheder være de eneste midler til at få bragt overensstemmelse mellem import og eksport under denne regerings ledelse og politik.

Regeringen bruger nationalbanken til at sætte de økonomiske love ud af funktion. Det overtræk på 650 mill. kr., som nationalbudgettet åbenbart regner med, og som vel skal formindskes foreløbig med de 200 mill. kr., staten fornylig optog i lån, men som så til gengæld modvirkes af aftalen om, at en del af Marshallprovenuet, indtil 200 mill. kr., efterhånden skal stil-